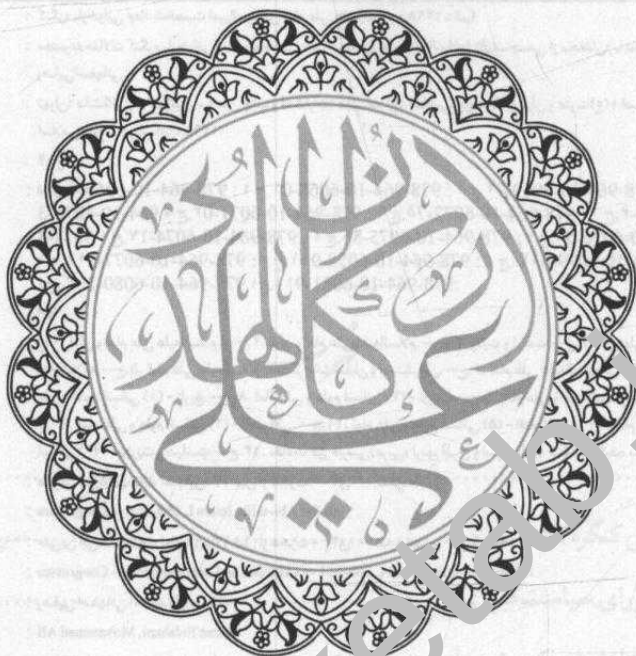

۲۰۸۰۵۷۶

کنگره بازخوا ابعاد شخصی امام علی

جلد دوازدهم

مجموعه مقالات کنگره بازخوانی ابعاد شخصیتی امام علی

امام علی

امام علی و علوم انسانی (۶) - مدیریت و سیاست

به کوشش جمعی از محققان

فهرست

فهرست	۵
مقدمه دبیر علمی کنگره	۱۷
مقدمه رئیس شورای سیاست‌گذاری	۲۷
۱. اصول و روش‌های حاکمیت سیاسی در سیره علوی	۳۱
چکیده	۳۳
۱- بیان مسأله	۳۳
۲- پیشینه تحقیق	۳۴
۳- پیدایش حکومت علوی	۳۶
۴- مفهوم‌شناسی	۳۷
الف) اصول	۳۷
ب) روش	۳۸
ج) حاکمیت	۳۸
د) سیاست	۳۹
هـ) سیره	۴۰
۵- اصول حاکمیت سیاسی در سیره علوی	۴۱
الف) توکل	۴۱
ب) صداقت و راستگویی	۴۲
ج) عدالت	۴۴

۴۶	 (د) حفظ سنت های صحیح و طرح بدعت های ناپسند
۴۸	 (هـ) مشورت با نخبگان
۴۹	 (و) شایسته سالاری
۵۰	 ۶- روش های ایجاد حاکمیت سیاسی در سیره علوی
۵۰	 الف) موعظه و نصیحت
۵۳	 ب) رفی و مُدارا
۵۵	 ج) مصلحت اندیشی
۵۷	 د) سیره فزایی
۵۹	 هـ) بر به معروف و نهی از منکر
۶۱	 نتیجه
۶۷	 ۲. معیار سنجش حقانیت حکومت: نقش مردم در آن از منظر قرآن و نهج البلاغه
۶۹	 چکیده
۷۰	 مقدمه
۷۰	 پیشینه تحقیق
۷۱	 مفهوم حکومت
۷۱	 مفهوم مشروعیت
۷۲	 مفهوم «قدرت» و نکاتی اجمالی
۷۳	 رابطه «حقانیت» و «مشروعیت» در حکومت
۷۵	 ملاک مشروعیت و حقانیت حکومت
۷۵	 الف) «خداوند» تنها منبع ذاتی مشروعیت
۷۶	 دلایل قرآنی بر حکومت و ولایت مطلق خداوند
۷۹	 حکومت از دیدگاه امام علی علیه السلام در نهج البلاغه
۸۱	 ولایت اولیای الهی
۸۲	 ب) آرای عمومی
۸۳	 نظرات علمای مشهور معاصر
۸۶	 نکته ای مهم در انواع ولایت
۸۶	 ج) خواست مردم
۸۷	 انواع نظریات در این دیدگاه

الف) نظریه قرارداد اجتماعی	۸۷
ب) نظریه رضایت	۸۷
ج) نظریه اراده عمومی	۸۸
د) عدالت یا مطلق ارزش های اخلاقی	۸۸
بررسی نظریات ارائه شده پیرامون عدالت و ارزش های اخلاقی	۸۸
الف) نظریه عدالت	۸۸
ب) نظریه ارزش های اخلاقی	۸۹
نتیجه	۹۰
۳. حاکمیت سیاسی در سیره امیرالمؤمنین علی (ع)	۹۵
چکیده	۹۷
۱. مقدمه	۹۸
۲. پیشینه	۹۹
۳. مبانی نظری	۱۰۰
۴. روش شناسی تحقیق	۱۰۲
۵. تحلیل یافته ها	۱۰۳
الف) اصول سلبی	۱۰۶
۶. نتیجه گیری	۱۱۴
۴. حاکمیت و سیاست در سیره امیرالمؤمنین علی (علیه السلام)	۱۲۱
چکیده	۱۲۳
مقدمه	۱۲۳
پیشینه	۱۲۶
معنای لغوی حاکمیت	۱۲۷
اندیشه حاکمیتی سیاسی ماکیاولی	۱۲۷
چگونگی شکل گیری اندیشه سیاسی ماکیاولی	۱۲۹
سیاست در اندیشه ماکیاولی	۱۳۰
حاکمیت از نظر ماکیاول	۱۳۴
الف) ویژگی های حکومت	۱۳۶
ب) شرکت عموم اقشار جامعه در بیعت	۱۳۶

۱۳۷.....	ویژگی های اخلاقی امام در حاکمیت سیاسی
۱۳۷.....	آگاهی سیاسی
۱۳۷.....	سجایای اخلاقی امام حاکم در حکومت
۱۴۳.....	بررسی و نقد اندیشه سیاسی ماکیاولی
۱۵۰.....	نتیجه
۱۵۳.....	۵. امام علی (علیه السلام) استراتژیست دین مدار
۱۵۵.....	چکیده
۱۵۶.....	مقدمه
۱۵۷.....	مفهوم شناسی استراتژی
۱۵۷.....	لغت
۱۵۸.....	اصطلاح
۱۵۸.....	تفاوت استراتژی دنیوی و دینی
۱۶۰.....	امام علی (علیه السلام) استراتژیست دینی
۱۶۰.....	علی و تربیت نبوی
۱۶۱.....	امام علی پایبند به آرمان های اسلامی
۱۶۲.....	معاویه سیاست مدارتر از امام علی (علیه السلام)؟
۱۶۳.....	میزان حق و عدالت
۱۶۴.....	امام علی و ناپساندنی های جامعه اسلامی
۱۶۶.....	استراتژی برخورد با مفسدان اقتصادی
۱۶۸.....	تقابل دو استراتژیست متضاد دنیای اسلام
۱۷۳.....	استراتژی پیکار با مسلمانان طاغی
۱۷۵.....	نتیجه
۱۸۱.....	۶. مدیریت کشور مبتنی بر عدالت اجتماعی
۱۸۳.....	چکیده
۱۸۴.....	مقدمه
۱۸۶.....	۱. پیشینه
۱۸۸.....	۲. اهمیت مدیریت در اسلام و تشیع

۳. چالش‌های مدیریتی پیش رو امام علی علیه السلام قبل از آغاز خلافت.....	۱۸۹
الف) امام و استانداران نالایق.....	۱۸۹
ب) امام و ثروت‌های بادآورده.....	۱۹۰
ج) بدعت‌های نوظهور در دین.....	۱۹۰
۴. مبانی و اصول مدیریت و سیاست‌های امام علی علیه السلام	۱۹۱
الف) مبانی مدیریتی امیرالمؤمنین امام علی علیه السلام برای و کارگزاران حکومتی.....	۱۹۱
یک - امانت، در مدیریت امور حکومتی.....	۱۹۲
دو - مدیریت در امور مالی و مالیاتی.....	۱۹۴
سه - مدیریت امور نظامی.....	۱۹۴
ب) اصول مدیریت در سیره عملی امیرالمؤمنین امام علی علیه السلام	۱۹۵
یک - اصل صداقت.....	۱۹۶
دو - اصل قانون‌مداری.....	۱۹۶
سه - اصل انتقادپذیری.....	۱۹۷
چهار - اصل شایسته‌سالاری.....	۱۹۹
پنج - اصل مردم‌سالاری.....	۲۰۰
شش - اصل انسان‌محوری.....	۲۰۰
هفت - اصل تعهد به اصول اخلاقی در اوج قدرت.....	۲۰۱
هشت - اصل احترام به آزادی‌های معقول.....	۲۰۱
۵. شاخص‌های عدالت اجتماعی در مدیریت امیرالمؤمنین امام علی علیه السلام	۲۰۲
الف) شایسته‌سالاری.....	۲۰۳
ب) توجه ویژه به حقوق محرومان و مستضعفان.....	۲۰۳
ج) اهمیت به تلاش مردم.....	۲۰۴
د) عدم تساوی بین نیکوکاران و بدکاران.....	۲۰۴
ه) ظلم نکردن و ضایع نکردن حقوق مردم.....	۲۰۴
و) جلوگیری از انحصار.....	۲۰۵
ز) عدم تبعیض میان فقیر و غنی.....	۲۰۶
ح) مقابله با تبعیض نژادی.....	۲۰۶
نتیجه.....	۲۰۶

۲۱۱	۷. مدیریت بحران در سیره علوی: بحران عدالت‌ستیزی
۲۱۳	چکیده
۲۱۴	۱. مقدمه
۲۱۶	۲. پیشینه
۲۱۷	۳. تعاریف و مبانی
۲۱۷	الف. بحران و مدیریت بحران
۲۱۸	ب. عدالت و عدالت‌ستیزی
۲۱۹	۴. تحلیل داده‌ها
۲۲۰	الف. چپستی بحران عدالت‌ستیزی
۲۲۳	یک. عدالت‌ستیزی: مثابه بحران
۲۲۵	دو. بحران: ابوالحسن بنی‌هاشمی
۲۲۷	سه. خرده‌نظام درب
۲۲۷	ب. مدیریت بحران عدالت‌ستیزی
۲۲۸	یک. روشنگری و تدابیر نظری
۲۲۸	دو. روشنگری، هشدار و پیش‌بینی نسبت به تندخو بنی‌امیه
۲۳۰	سه. روشنگری در باب عدم اهلیت معاویه برای خونخواهی عثمان
۲۳۲	چهار. روشنگری در باب عدم اهلیت طلقاء برای تعدد گری و مشورت سیاسی
۲۳۴	ج. تدابیر عملی
۲۳۴	یک. دست‌رد به سینه ابوسفیان
۲۳۵	دو. پیگیری عزل معاویه از حکومت شامات
۲۳۵	سه. مطالبه بیعت معاویه و اعلان تصمیم بر عدم ابقای او در حکومت شامات
۲۳۶	چهار. اقدام عملی به جنگ با جریان عدالت‌ستیز
۲۳۷	پنج. ناگزیری جنگ با جریان عدالت‌ستیز
۲۳۷	شش. رعایت اصول اسلامی در جنگ
۲۳۹	۵. نتیجه
۲۴۳	۸. الگوی مدیریت بحران امام علی (علیه السلام) در مواجهه با ناکشین از منظر نهج‌البلاغه
۲۴۶	مقدمه
۲۴۷	پیشینه

۲۴۹	مفهوم شناسی
۲۴۹	الف) ناکثین
۲۴۹	ب) بحران
۲۵۱	ج) مدیریت بحران
۲۵۳	د. الگو
۲۵۴	الگوی مدیریت بحران
۲۵۵	اول - مرحله قبل از بحران (پیشگیری و پیش بینی و تشخیص)
۲۵۵	دوم - مرحله حین بحران (مقابله)
۲۵۶	سوم - مرحله بعد از بحران (بازسازی)
۲۵۶	بحران ناکثین (ب) ج
۲۵۷	عوامل بحران (ب) ج
۲۶۳	شاخص های الگوی مدیریت بحران (ع)
۲۶۳	شاخص های الگوی مدیریت قبل از بحران
۲۷۰	شاخص های مدیریت حین بحران
۲۷۶	شاخص های مدیریت بعد از بحران
۲۷۹	الگوی مدیریت بحران حضرت علی (ع) در مواجهه با ناکثین
۲۷۹	بررسی الگوی مدیریت بحران حضرت علی (ع)
۲۷۹	مدیریت قبل از بحران
۲۸۰	نکوهش مسئولیت گریزی
۲۸۳	احتجاج و استدلال مستمر امام علی (ع)
۲۸۳	نتیجه
۲۸۹	۹. مصلحت اندیشی های مردود در حکومت علوی
۲۹۲	مقدمه
۲۹۳	پیشینه
۲۹۳	۱. مصلحت اندیشی ناسازگار با ارزش های اخلاقی
۲۹۷	۲. مصلحت اندیشی ناسازگار با عدالت
۲۹۹	۳. مصلحت اندیشی ناسازگار با غیرت دینی
۳۰۰	۴. مصلحت اندیشی برای فرار از مسئولیت

۵. مصلحت اندیشی برای حفظ موقعیت..... ۳۰۱
۶. مصلحت اندیشی در مقابل تضییع بیت المال..... ۳۰۲
- نتیجه..... ۳۰۵
۱۰. واکاوی مدارا در سیره تربیتی - سیاسی امام علی (علیه السلام)..... ۳۰۹
- چکیده..... ۳۱۱
- مقدمه..... ۳۱۲
- فرضیه..... ۳۱۳
- پیش..... ۳۱۳
- روش تحقیق..... ۳۱۵
- مفهوم شناسی..... ۳۱۶
۱. مدارا در لغت..... ۳۱۶
۲. مدارا در اصطلاح..... ۳۱۶
۳. مدارا در سیره امام علی علیه السلام..... ۳۱۷
- امام علی علیه السلام و مدارای مذهبی..... ۳۱۷
۱. اجباری نبودن دین..... ۳۱۷
۲. امیر مؤمنان علیه السلام و اهل کتاب..... ۳۱۸
- الف) امیر مؤمنان علیه السلام و هم سفری با اهل کتاب..... ۳۱۸
- ب) تعیین حقوق بازنشستگی برای پیرمرد مسیحی..... ۳۱۹
- ج) امیر مؤمنان علیه السلام و بحث آزادانه با اهل کتاب..... ۳۱۹
۳. امیر مؤمنان علیه السلام و مدارا با مخالفان..... ۳۲۰
- الف) بخشیدن عایشه در معرکه جمل..... ۳۲۱
- ب) امر به ممنوعیت تعقیب و کشتار مجروحان..... ۳۲۱
- ج) مخالفت با به بردگی گرفتن اسرا..... ۳۲۲
- د) بخشیدن عبدالله بن زبیر..... ۳۲۲
- هـ) خوش رفتاری با قاتل خود..... ۳۲۳
- حضرت علی علیه السلام و مدارای سیاسی..... ۳۲۳
۱. مدارای سیاسی در بصیرت امام علی علیه السلام..... ۳۲۴

۳۲۶	۲. سفارش به کارگزاران خود درباره پرهیز از خودرأیی و استبداد.....
۳۲۶	۳. مدارای سیاسی در سبک زندگی امام علی علیه السلام
۳۲۷	الف) مدارای حضرت علی علیه السلام در ۲۵ سال سکوت.....
۳۲۷	ب) لوح چالش های دینی و علمی سه خلیفه.....
۳۲۹	ج) لوح مسائل سیاسی سه خلیفه.....
۳۳۲	نتیجه.....
۳۳۷	۱۱. بررسی مسائل حقوق بشر در سیره امام علی (علیه السلام)
۳۳۹	چکیده.....
۳۳۹	مقدمه.....
۳۴۰	۱. پیشینه.....
۳۴۲	۲. مفهوم شناسی حقوق بشر.....
۳۴۲	۳. اهتمام به مسائل حقوق بشر در قلم کریم عاملی بر عدم پایداری حقوق انسانی.....
۳۴۳	الف) حق حیات و زیستن برای تمامی انسان.....
۳۴۴	ب) عدم تبعیض.....
۳۴۴	ج) احترام به حریم خصوصی اشخاص.....
۳۴۴	د) آزادی.....
۳۴۶	۴. حقوق بشر از منظر امام علی علیه السلام
۳۴۷	الف. عوامل تضییع حقوق بشر در بیان امیرالمؤمنین علی علیه السلام
۳۴۷	یک. تکبر و خودبرتربینی.....
۳۴۹	دو. نادانی.....
۳۴۹	سه. ثروت اندوزی.....
۳۵۰	چهار. امتیاز طلبی.....
۳۵۱	ب. نمونه هایی از توجه به آموزه های حقوق بشری در سیره حضرت علی علیه السلام
۳۵۱	یک. در نظر گرفتن حق آزادی اندیشه و بیان برای مخالفان سیاسی.....
۳۵۲	دو. توجه به حقوق اقلیت ها در حکمرانی خود.....
۳۵۳	سه. قائل شدن حقوق برای زندانیان.....
۳۵۳	چهار. مساوات در تقسیم ثروت عمومی میان تمام اقشار جامعه.....

مقدمه دیر علمی گنره

درآمد

قال رسول الله ﷺ: «مَنْ كُنَّ مَوْلَاهُ فَقَلْبِي مَوْلَاهُ»

چهارده قرن قبل، نور اسلام در جهان تابید و وحی قرآن قلب پیامبر اسلام ﷺ را منور ساخت و این نور بر قلب یار و همراه ایشان حضرت علی بن ابی طالب ﷺ منعکس گردید و در قالب امامت و ولایت او بر جهانیان عرضه شد. در قرآن کریم بیش از هفتصد آیه در مورد امام علی ﷺ تفسیر، تأویل و یا تطبیق شده است که پیوند عمیق ایشان را با وحی قرآن نشان می دهد.

امام علی ﷺ نوری الهی است که بعد از پیامبر ﷺ برای هدایت بشر جلوه گر شد و در ابعاد معنوی، علمی و... راه بشر را روشن کرده و او را به سعادت راهبر می شود.

نهج البلاغه اوست که شیوه های تربیت انسان، روابط اجتماعی، اقتصادی، سیاسی، مدیریتی و... را به صورت کلی و راهبردی (و گاهی به صورت جزئی) بیان کرده است. رهنمودهای امام علی ﷺ به علوم بشری، به ویژه علوم انسانی جهت دهی می کند تا از این طریق هدایت همه جانبه انسان را محقق سازد و از انحرافات جلوه گیری کند که در اثر علم ناقص بشری حاصل می شود؛ همان طور که ولایت باطنی و معنوی امام علی ﷺ و فرزندان معصومش دست انسان ها را می گیرد و در ساخت های مختلف زندگی معنوی راهبری می کند تا انسان به سعادت و کمال نهایی خود برسد.